

Klass: Magnoliopsida (tvåhjärtbladiga blomväxter), **Ordning:** Apiales (araliaordningen), **Familj:** Apiaceae (flockblommiga), **Släkte:** *Pimpinella* (bockrötter), **Art:** *Pimpinella major* - stor bockrot (L.) Huds. **Synonymer:** *Pimpinella magna* L., *Lundanis*

Kännetecken

Stor bockrot är en flerårig, flockblomstrig växt som kan bli upp till en meter hög. Dess stam är djupt fårad, ihålig och grenig upptill. De nedre bladen är enkelt parbladiga med spetsiga, hjärtlika till äggrunda småblad. Stjälkbladen är ganska små och har breda bladskäft, som övergår i bladslidor med hinnartad kant. Blomställningen saknar såväl allmänt som enskilt svepe. Blommorna är oftast vita, men stundom rosa. Frukterna är 2,5–3,5 mm långa, äggrunda eller avlånga och försedda med kraftiga, vitaktiga åsar. Stor bockrot skiljer sig från vanlig bockrot genom den kraftigt fårade stammen och de tydliga åsarna på frukterna. Stor bockrot blommar i juli.

Utbredning och status

Stor bockrot antas vara inhemsk i västra Skåne, men är även på 1800-talet inkommen med bland annat parkgräsfrö till södra Sverige. Förutom från Skåne är arten känd från Blekinge, Öland, Gotland, Småland, Halland, Bohuslän, Västergötland, Östergötland, Södermanland, Uppland, Västmanland, Dalarna och Gästrikland. Aktuella fynd saknas från Bohuslän, Östergötland, Västmanland, Dalarna och Gästrikland. Några av dessa lokaler var endast tillfälliga. Stora bockroten har gått tillbaka i Skåne och från flera andra tidigare omfattande lokaler har den helt försvunnit. I östra Södermanland och nordöstra Uppland finns flera individuella förekomster, mest på vägkanter och i skogsbryn. I Danmark förekommer den spridd på Själland, Lolland och Falster samt på ett par lokaler på sydligaste Jylland. I Norge och Finland är arten införd på ett 10-tal lokaler i vardera landet. Totalutbredning är europeisk från Spanien till Rumänien och från Italien till Sverige och Storbritannien samt Kaukasus. Den är även införd till Nordamerika.

Ekologi

Stor bockrot förekommer främst i näringsrika lövskogar och på fuktig ängsmark. Den är näringskrävande och till skillnad från bockrot *P. saxifraga* skugg- och konkurrenstålig. På lokalerna i Svealand växer arten främst i slottsparkar och har därifrån i vissa fall spritt sig till omkringliggande kulturlandskap, främst vägkanter.

Hot

Det är inte helt klarlagt varför stor bockrot minskat i Skåne, men troligen är främsta orsaken att lövskogarna avverkats och ersatts med granplanteringar, vilka konkurrerat ut stora bockroten. Flera av förekomsterna i Sörmland och Uppland är däremot stabila eller svagt ökande.

Åtgärder

Viktigaste åtgärden när det gäller stor bockrot är att undersöka dess ståndorts krav och fastställa dess status i Skåne så att hotbilden kan bedömas.

Övrigt

Utländska namn – NO: Stor gjeldkarve, DK: Stor Pimpinelle, FI: Isopukinjuuri, GB: Greater Burnet-saxifrage.

Litteratur

- Anonym 1996. Floraväktarverksamheten i Skåne. Årsrapport 1995. *Lunds Botaniska Förening. Medlemsblad* 1996 (1): 5–52.
- Anonym 1997. Floraväktarverksamheten i Skåne. Årsrapport 1996. *Lunds Botaniska Förening. Medlemsblad* 1997 (1): 1–40.
- Bratt, L. m fl (red.) 1993. Hotade och sällsynta växter i Dalarna. Dalarnas Botaniska Sällskap.
- Egholm, B. 1951. Umbelliferernes udbredelse i Danmark. *Bot. Tidsskr.* 47: 373–480.
- Fægri, K. & Danielsen, A. 1996. Maps of Distribution of Norwegian Vascular Plants. III. The southeastern element. Bergen.
- Georgson, K. m fl 1997. Hallands flora. Lund.
- Hakalisto, S. 1997. Isopukinjuuri – Stor bockrot. I. Rytteri, T. & Kettunen, T. (red.) *Uhanalaiset Kasvimme*. Helsingfors.
- Hulthén, T. 1949. Bidrag till Skånes flora. 40. Anteckningar om floran i Andrarum och Hörröd. *Bot. Not.* 102: 1–48.
- Hård av Segerstad, F. 1924. Sydsvenska florans växtgeografiska huvudgrupper. Malmö.
- Hylander, N. 1943. Die grassameneinkömmlinge schwedischer Parke mit besonderer Berücksichtigung der *Hieracium silvaticiformia*. *Symb. Bot. Ups.* VII:1.
- Knutsson, T. m fl 1997. Försvunna, hotade och sårbara kärlväxter på Öland. *Krutbrännaren. Suppl.* 2.
- Petersson, J. 1999. Hotade växter på Gotland. Del 2: Sårbara arter. *Rindi* 19: 59–118.
- Rydberg, H & Wanntorp, H.-E. 2001. Sörmlands Flora. Botaniska Sällskapet i Stockholm.

Författare

Mora Aronsson & Lena Jonsell 1996. ©ArtDatabanken, SLU 2007.